

PM 2005:12

Isdubbar

Marknadskontroll

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Bakgrund	3
Metod.....	4
Resultat	4
Kommentarer	5

Bilagor:

Bilaga 1 Resultat

Bilaga 2 Tillämpliga lagar

Projektledare: Håkan Nilsson, Ylva Lillberg

Isdubbar

Marknadskontroll av isdubbar

PM 2005:12

ISBN 91-7398-904-5

© Konsumentverket 2005

Sammanfattning

Personlig skyddsutrustning för privat bruk måste uppfylla EU's krav på säkerhet för att få säljas.

Konsumentverket har under 2004 genomfört en marknadskontroll av isdubbar. Totalt omfattade marknadskontrollen fem isdubbar från tre leverantörer. Alla de fem kontrollerade isdubbarna hade bruksanvisning på svenska men tre saknade CE-märkning. Isdubbarna skickades för provning till Finnish Institute of Occupational Health, FIOH i Finland. Två stycken isdubbar klarade inte kraven och underkändes därmed.

Vid en uppföljande kontroll våren 2005 fanns två nya isdubbar på marknaden. Den ena modellen; Zandstra Sport Isdobb var CE-märkt men den andra, Nordic Icepoint Everest saknade CE-märkning. Almgrens cylinderdubb och Hansadubben saknade fortfarande CE-märkning. Isdubbar av märket Life 45210 kontrollerades inte denna gång.

Bakgrund

Konsumentverket är tillsynsmyndighet över bland annat produktsäkerhetslagen (SFS 2004:451) samt lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk (SFS 1992:1326). Det åligger därför verket att utföra marknadskontroll av skyddsutrustning som tillhandahålls konsumenter.

All personlig skyddsutrustning som säljs måste uppfylla de säkerhetskrav som finns i lagen om personlig skyddsutrustning och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om personlig skyddsutrustning. (Mer om lagen om personlig skyddsutrustning, föreskrifterna och produktsäkerhetslagen finns i Bilaga 2).

Isdubbar är personlig skyddsutrustning som klassificeras i kategori II enligt föreskrifterna om personlig skyddsutrustning. Det innebär att utrustningen måste typkontrolleras av ett certifieringsorgan, s k anmält organ, (eng Notified Body)

Bruksanvisningen ska vara på svenska och isdubbarna ska vara CE-märkta.

Enligt Friluftsförbundet säljs det ca 30 000 par långfärdsskridskor per år i Sverige. Ca 500 000 personer åker varje år på sjöis eller havsis och 400 000 åker regelbundet. Flertalet av dessa har säkerhetsutrustning som isdubbar och livlina.

Metod

Konsumentverket köpte in fem olika isdubbar från tre tillverkare i ett antal sport- och fritidsaffärer i Stockholm under första kvartalet 2004. Alla isdubbar undersöktes med avseende på CE märkning och om de hade erforderlig bruksanvisning. Isdubbarna skickades till Finnish Institute of Occupational Health, FIOH för provning enligt deras in-house metod TFTYO-131:2004.

Resultat

Alla de kontrollerade isdubbarna hade bruksanvisning på svenska men tre av fem isdubbar saknade CE-märkning. Två stycken isdubbar klarade inte kraven i FIOHs provning av hållfasthet och underkändes därmed. Resultaten från provningen är hämtade från FIOHs testrapporter 24286T01, 24287T01, 24288T01 24289T01 24290T01.

Sammanställning av resultaten finns i bilaga 1.

Dessa isdubbar klarade inte kraven när hållfastheten provades:

- Hansadubben
- Möjadubben

Hansadubben

Möjadubben

Dessa isdubbar klarade kraven när hållfastheten provades:

- Isdubbar, Life 45210
- Almgrens cylinderdubb
- Lundhags® isdubbar

Isdubbar, Life 45210

Almgrens cylinderdubb

Lundhags® isdubbar

Kommentarer

Av de fem provade modellerna klarade tre stycken kraven vid provning enligt FIOHs testmetod. Två isdubbar klarade inte hållfasthetsprovningen. Endast två av fem isdubbar var CE-märkta, trots kravet på CE-märkning.

Våren 2005 genomfördes en uppföljande kontroll. Det fanns då två nya isdubbar på marknaden. Den ena modellen, Zandstra Sport Isdobb var CE-märkt men den andra, Nordic Icepoint Everest, saknade CE-märkning. Almgrens cylinderdubb och Hansadubben saknade fortfarande CE-märkning. Isdubbar av märket Life 45210 kontrollerades inte denna gång.

Bilaga 1 Resultat

Modell/Benämning/ Artikelnr	Leverantör	Försäljnings-ställe	CE- märke	Bruksanvisning, svenska	Pris	Övrigt	Resultat av provningen	Godkända(G) / Underkända(U)
Hansadubben	Skridskobolaget Devex AB	Skyllermarks	Nej	Ja	150 kr	visselpipa	Klarade ej hållfasthets- provningen	U
Möjadubben	Skridskobolaget Devex AB	Skyllermarks	Ja, på visselpipa	Ja	120 kr	visselpipa	Klarade ej hållfasthets- provningen	U
Isdubbar, Life 45210	Stabilotherm AB	Alewalds sport, Kungsgatan 32, Stockholm	Nej	Ja	139 kr	Visselpipa med inbyggd kompass		G
Lundhags cylinderdubb	Lundhags skomakarna AB	Naturkompaniet, Kungsgatan 4A, Stockholm	Nej	Ja	450 kr			G
Lundhags isdubbar	Lundhags skomakarna AB	Team Sportia PUB, Stockholm	Ja, på visselpipa	Ja	149 kr	visselpipa		G

Bilaga 2 Tillämpliga lagar

Lagen om personlig skyddsutrustning och CE-märket (CE)

Från den 1 januari 1994 gäller en särskild lag angående personlig skyddsutrustning för privat bruk, (SFS 1992:1326). Lagen innehåller krav på CE-märkning. Lagen innebär bland annat att näringsidkare endast får tillhandahålla (till exempel sälja, hyra eller låna ut) personlig skyddsutrustning som uppfyller vissa krav beträffande skydd för hälsa och säkerhet, märkning och information (till exempel bruksanvisning på svenska). Lagen kompletteras av en förordning (SFS 1993:972) och av föreskrifter från Arbetsmiljöverket (AFS 1996:7) som tagit fram dessa efter samråd med Konsumentverket.

Lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk gäller för ”produkter som konsumenterna inte obetydligt omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för privat bruk”¹. Med detta menas att krav enligt lagen ska ställas på alla olika sorters personlig skyddsutrustning som används privat. För personlig skyddsutrustning i arbetslivet gäller arbetsmiljölagen med motsvarande regler. Det finns alltså inget utrymme för att sälja personlig utrustning utan att den uppfyller säkerhetskraven och är CE-märkt. Dessa regler finns i EU:s direktiv om personlig skyddsutrustning (89/686/EEC).

CE-märkningen kan enkelt uttryckas som ett ”pass” för att utrustningen fritt ska få säljas inom och mellan alla EES-länder. Har en personlig skyddsutrustning bedömts uppfylla säkerhetskraven och CE-märkts i ett EES-land ska den således fritt få exporteras och säljas i ett annat EES-land.

Villkor för försäljning av personlig skyddsutrustning är alltså att den uppfyller vissa grundläggande krav, bland annat grundkrav för hälsa och säkerhet. Ett annat krav är att märkningen och bruksanvisning lämnas på landets språk. I de fall bruksanvisning finns ska den beskriva användandet och förklara märkningen i den mån det behövs.

Kraven för personlig skyddsutrustning som klassificeras som kategori I (t.ex. trädgårdshandskar) förutsätts vara uppfyllda om utrustningen har CE-märkning grundat på tillverkaren/importörens egen bedömning av att de grundläggande säkerhetskraven är uppfyllda (s.k. självcertifiering). Dessutom skall tillverkaren eller dennes representant inom EES ha upprättat en försäkran om att utrustningen överensstämmer med bestämmelserna i föreskrifterna för personlig skyddsutrustning och att detta gäller alla serietillverkade exemplar av utrustningen.

För personlig skyddsutrustning av kategori II (t.ex. skidhjälm, flytvästar) och III (t.ex. andningsskydd, fallskydd) gäller dessutom att utrustningen ska provas och godkännas. Då ska tillverkaren på begäran från tillsynsmyndigheten kunna visa upp ett intyg från ett anmält organ (eng. Notified Body) vilket är en opartisk kontrollinstans, som visar att utrustningen uppfyller bestämmelser i föreskrifterna eller motsvarande bestämmelser i något land inom EES.

¹ Undantagna från lagen är endast utrustning för militär och polis, enklare regnkläder och utrustning på flyg och fartyg, samt motoreykelhjälm se AFS 1996:7

Det anmälda organet intygar att utrustningen uppfyller grundläggande krav och har typkontrollerats. I Sverige är det SWEDAC som i samråd med Arbetsmiljöverket och Konsumentverket utser laboratorier som får certifiera olika typer av personlig skyddsutrustning. Tillverkaren ska även försäkra att de utrustningar som serietillverkas är i överensstämmelse med den utrustning som skickats in till det anmälda organet och som där provats för CE-certifieringen.

För produkter i kategori III gäller, förutom vad som gäller för övrig personlig skyddsutrustning, att det anmälda organet kontinuerligt (minst en gång per år) utför tillverkningskontroll hos tillverkaren eller utför kontroll av tillverkningsprocessen.

För personlig skyddsutrustning gäller också att tillverkaren ska kunna tillhandahålla en teknisk dokumentation. Den ska innehålla alla relevanta fakta om de åtgärder tillverkaren använder för att säkerställa att utrustningen uppfyller de delar av grundkraven i föreskrifterna (eller motsvarande bestämmelser i något annat land inom EES) som gäller för utrustningen. Tillverkaren eller dennes representant inom EES är skyldig att på begäran av tillsynsmyndigheten lämna ut den tekniska dokumentationen till myndigheten.

Produktsäkerhetslagen

Vid sidan av bl.a. lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk fungerar produktsäkerhetslagen (SFS 2004:451) som stöd för Konsumentverkets tillsyn på produktsäkerhetsområdet i Sverige. Produktsäkerhetslagen har till syfte att förhindra att varor och tjänster orsakar skada på person. Tillverkaren har alltid ansvar för att hans produkter uppfyller tillfredsställande säkerhetskrav.

Det bör framhållas att produktsäkerhetslagen kan tillämpas även på personlig skyddsutrustning som har CE-märkning och som uppfyller föreskrivna krav beträffande säkerhet, utformning och märkning. Detta gäller när utrustningen, trots att den uppfyller kraven i lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk, sannolikt kan utgöra risk för personlig säkerhet och hälsa, t.ex. om standardens krav visar sig vara för lågt ställda eller standarden saknar regler för en viss risk.

Om en produkt inte är säker ska näringsidkaren i regel ges tillfälle att frivilligt vidta de åtgärder som är nödvändiga. Om näringsidkaren inte utnyttjar denna möjlighet kan han åläggas att lämna säkerhetsinformation, förbjudas att tillhandahålla varan, åläggas att lämna varningsinformation, åläggas att återkalla varan och även förbjudas att exportera varan.